

Europese aanknopingspunten in Utrechts beleid 2023 – 2024

Inleiding

De EU-scan laat zien waar Europees beleid Utrechtse opgaven raakt. Door middel van een analyse van de verschillende thematische programma's en het coalitieakkoord 2023 – 2027 wordt zichtbaar waar Europees beleid raakvlakken heeft met Utrechts beleid.

Duurzame en Gezonde Leefomgeving

Het doel van de *Omgevingsvisie* is het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving voor alle inwoners van de provincie Utrecht. In het *Omgevingswetprogramma Gezond & Veilig 2022 – 2025* wordt ingezet op een lobby samen met andere provincies voor integraal milieubeleid. Dit komt deels voort uit de Europese *Luchtkwaliteitsrichtlijn*, de bijhorende normen zijn als rijksomgevingswaarden opgenomen in de Omgevingswet die per 1 januari 2024 in werking is getreden.

Vanuit verschillende programma's en projecten binnen de provincie wordt ingespeeld op Europese zaken op het gebied van Duurzame en Gezonde Leefomgeving. De Europese *Richtlijn Omgevingslawaaai* vormt in het *Actieplan Omgevingslawaaai Provincie Utrecht 2018 – 2023* het wettelijk kader waarvoor de provincie beperkende maatregelen treft tegen geluidsbelasting.

Via lobby wordt voor luchtkwaliteit (*Herijkte Uitvoeringsagenda Gezonde Lucht Regio Utrecht 2018 – 2023*) ingezet op het volgende in samenwerking met het HNP en IPO:

- Leveren inbreng voor het Nederlands standpunt over de herziening van de Europese richtlijn luchtkwaliteit via deelname aan het Interbestuurlijk Dossierteam van het Rijk.

- Onderzoeken opnieuw activeren netwerk AIR (*Air Quality Initiative of Regions*) van grootstedelijke Europese regio's.
- Waar mogelijk inbreng leveren voor reacties op voorstel Europese Commissie voor herziening Europese richtlijn industriële emissies.
- Waar mogelijk inbreng leveren op voorstel Europese Commissie voor de *Euro 7-norm* voor personen-voertuigen en busjes.

Daarnaast is een van de voorgenomen activiteiten vanuit het Innovatieprogramma *Gezonde Leefomgeving (2022 – 2024)* het opstellen van een koepelverhaal waarin Europese lobby en subsidiemogelijkheden vanuit de inhoud van het innovatieprogramma worden meegenomen. Ook wordt het Europese *Regions for Health* netwerk van de World Health Organisation (WHO) betrokken bij de afstemming tussen partners om zo de kernboodschap van samenwerkingspartners toegankelijker te maken te verduidelijken in dit koepelverhaal met als resultaat een betere samenhang in communicatie. Dit resulteert in de volgende concrete acties binnen het innovatieprogramma:

- Participatie in het *WHO European Regions for Health netwerk*.
- Verkenning van kansen van aansluiting op andere Europese netwerken en subsidiemogelijkheden.

Vanuit het programma Groen Groeit Mee wordt actief gezocht naar financiering bij externe partners om zo groene ambities te behalen binnen alle ruimtelijke opgaven. Onze eigen investering is zodanig dat dit landelijk en Europees budget kan aantrekken (cofinanciering).

Raakvlakken:

- *Europese Green Deal*
- *Europese richtlijn Omgevingslawaaai*
- *Europese Luchtkwaliteitsrichtlijn*
- *Zero Pollution Action Plan*
- *WHO European regions for Health*

Plattelandsontwikkeling

Veel van de grote opgaven die spelen in de provincie Utrecht vinden plaats in het landelijk gebied. De transitie naar een duurzame toekomst voor het landelijk gebied wordt centraal vormgegeven in het Nationaal Programma Landelijk Gebied dat Europese wet- en regelgeving hanteert als kaders voor de opgestelde beleidsdoelen. Hoe deze verder worden ingekleurd binnen provincie Utrecht wordt ten tijde van schrijven vormgegeven in het concept UPLG (Utrechts Programma Landelijk Gebied). In het *Concept UPLG, versie UPLG 1.0* wordt aangegeven dat de doelen die rechtstreeks voortkomen uit internationale verplichtingen geprioriteerd worden binnen het programma. Hieronder valt onder andere

de instandhouding van de Natura 2000-gebieden die onderdeel zijn van de Europese *Vogel- en Habitatrichtlijn* (VHR) binnen de natuuropgaven van het UPLG waarbij biodiversiteit zowel binnen als buiten natuurgebieden wordt versterkt. Ook wordt de Europese *Natuurherstelwet* gekoppeld aan VHR opgaven. Aansluitend zijn doelen afgesteld op de *Kaderrichtlijn Water* en de *Nitraatrichtlijn*.

Een bouwsteen van het UPLG is het *Uitvoeringsprogramma regionale veenweiden strategie (RVS) Utrechtse veenweiden 2023 – 2024*. De Europese *Green Deal* omvat *Fit for 55*, een plan om emissiereductie van broeikasgassen van tenminste 55% te realiseren in 2030. De relatie met het RVS-uitvoeringsprogramma is dat er op lange termijn onvermijdelijk restemissies uit de veengronden gecompenseerd moeten worden. De inzet van *GLB*-subsidies dient als instrument om bijhorende doelen te behalen.

De Landbouwvisie 2018 onderschrijft het *Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)* als een belangrijk middel in het transitieproces om Europese, landelijke en provinciale doelstellingen op gebied van duurzame en toekomstbestendige landbouw te behalen.

De belangrijkste richtlijn binnen het bodem en waterprogramma *Provincie Utrecht 2022 – 2027* is de *Kaderrichtlijn Water (KRW)*, deze vereist dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa eind 2015 op orde is met een uitstelmogelijkheid tot 2027. De doelstelling binnen het programma is om in 2027 te voldoen aan de KRW voor oppervlakte- en grondwater. Aan de hand hiervan is de beleidskeuze gemaakt om de doelen en begrenzing van de KRW-oppervlaktewaterlichamen vast te leggen. Het doel wordt onder andere bereikt doormiddel van het stimuleren van projecten vanuit het

Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid. Ook *richtlijn overstromingsrisico's (ROR)* vormt het kader voor het beleidsdoel om schade bij mogelijke overstromingen in provincie Utrecht te beperken. Dit wordt bevorderd door het invullen van de overstromingsgevaar- en risicokaarten en het opstellen van het Overstromingsbeheerplan.

Raakvlakken:

- *Kaderrichtlijn Water (KRW)*
- *Zwemwaterrichtlijn*
- *Grondwaterrichtlijn*
- *Richtlijn Overstromingsrisico's*
- *Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)*
- *Europese Green Deal*
- *Nitraatrichtlijn*
- *Europese Natuurherstelwet*
- *Europese Vogel- en Habitatrichtlijn*

Slimme en multimodale mobiliteit

In de *mobiliteitsvisie* staat het belang beschreven van een goede logistieke verbinding met Europa en de rest van de wereld en hoe cruciaal het is om aan te haken op Europese ontwikkelingen. Mobiliteit wordt beïnvloed door Europese wetgeving rondom natuur en gezondheid. In het *mobiliteitsprogramma 2019 – 2023* staat dan ook aangegeven dat bij de ontwikkeling van nieuwe mobiliteitsprojecten er rekening wordt gehouden met de bescherming van Natura 2000 gebieden en de luchtkwaliteit naar aanleiding van de Luchtkwaliteitsrichtlijn van de EU.

Deze groene mobiliteit is terug te vinden in de ambitie om de fietsregio van Europa te worden, er wordt dan ook samen gewerkt met partners om dit te realiseren. De non-profit European Road Assessment Programme (EUORap) is betrokken bij het beoordelen van de veiligheid van Utrechtse wegen.

Het verduurzamen van goederenvervoer in de provincie staat beschreven in het *uitvoeringsprogramma goederenvervoer 2019 – 2023*. Dit programma streeft naar schoon goederenvervoer door het stimuleren van gebruik van

alternatieve brandstoffen, schone binnenvaart en zero-emissie in de stadsdistributie. Het programma gerefereerd ook de Europese normen van luchtkwaliteit.

Raakvlakken:

- *Luchtkwaliteitsrichtlijn*
- *De bescherming van Natura 2000 gebieden bij nieuwe mobiliteitsprojecten*
- *European Road Assessment Programme*
- *Alternative fuels infrastructure regulation (AFIR)*

Energietransitie

De Europese Green Deal vormt de basis voor het versnellen van de energietransitie om zo het gestelde doel van klimaatneutraliteit in 2050 te behalen. Het Programmaplan Energietransitie 2020 – 2025 benoemt lobby naar EU als concrete actie wanneer door bestaande Europese wet- en regelgeving knelpunten of belemmeringen ontstaan bij de realisatie van duurzame energieprojecten in de provincie. Het beoogde resultaat is een aanpassing in gang te zetten via lobby in samenwerking met partners wanneer dit soort belemmeringen zich vaker voordoen.

Raakvlakken:

- *Europese Green Deal*
- *Europese klimaatwet*
- *EU-regeling voor emissiehandel (EU-ETS)*

Circulaire Samenleving

In de *Beleidsvisie Circulaire Samenleving 2050* wordt aangestipt dat het van belang is om samen te werken met partners en andere overheidslagen om de transitie naar een volledig circulaire samenleving in 2050 te realiseren. De provincie stelt zich daarom op als partner bij het verzamelen en signaleren van Europese ontwikkelingen

omtrent Circulaire Samenleving. Activiteiten die volgens de beleidsvisie en de *Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2021 – 2023* zijn gestart of gaan starten met betrekking tot Europese zaken zijn:

- Signaleren van nieuwe Europese beleidsontwikkelingen en beleidsbeïnvloedingsmogelijkheden op het gebied van circulaire economie/samenleving en het ondersteunen van de organisatie bij het benutten ervan.
- Signaleren van kennisuitwisselingsmogelijkheden op het gebied van circulaire economie/samenleving binnen Europese projecten, netwerken en events.
- Meenemen van circulariteit in de verkenning voor een regionaal co-financieringsfonds voor Europese projecten.
- Meenemen van circulariteit in de verkenning voor potentiële partnerregio's voor Utrecht in Europa.
- Verkenning van Europese financieringsmogelijkheden voor opgaven en projecten uit de uitvoeringsagenda Circulariteit.

Raakvlakken:

- *Het actieplan 'A new Circular Economy Action Plan for a Cleaner and More Competitive Europe', onderdeel van de Green Deal*
- *Kaderrichtlijn afvalstoffen*

Digitalisering

Digitalisering is belangrijk voor een moderne economie. Een prioriteit van de Europese Commissie is een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk. Volgens de Europese Commissie worden de kansen van digitalisering voor o.a. het MKB weinig benut. De provincie is actief in twee European Digital Innovation Hub (EDIH) projecten. Het project *Slimmer met data* is in ontwikkeling en sluit hierbij aan, dit programma zorgt ervoor dat de provincie

meer uit data kan halen en er bewust mee om kan gaan. Daarnaast is er een initiatief die een digitale 3D-omgeving biedt waar er met verschillende partners naar knelpunten in de provincie gekeken kan worden. Dit project heet 'Mappable Gezonde Gebiedsontwikkeling' (ook wel Digital Twin) en speelt in op nieuwe (Europese) richtlijnen.

Raakvlakken:

- *Europe's Digital Decade*
- *European Digital Innovation Hubs (EDIH)*

Regionale Economie

Utrecht is een van de meest competitieve regio's in Europa. In de *Economische visie 2020 – 2027* staat daarom ook beschreven hoe de provincie samen werkt met partners in de regio, het rijk en Europa om deze positie te behouden. De internationale handel in Utrecht wordt gestimuleerd door de samenwerking tussen ROM, EBU, OMU die inzet op lobbyen in het rijk en de EU. Er zijn bijvoorbeeld ook Europese structuurfondsen beschikbaar, hier zijn wel verduurzamingsvoorwaarden aangekoppeld. Daarnaast, hebben bedrijven in de provincie te maken met Europese ontwikkelingen over verantwoordelijk en duurzaam produceren, zoals *safe by design*. Ook is er wetgeving vanuit de EU die een circulaire economie stimuleert zoals de kader-richtlijn afvalstoffen.

Raakvlakken:

- *Europese structuurfondsen*
- *Safe by Design*
- *Kaderrichtlijn afvalstoffen*

Klimaat

In het programma klimaatadaptatie 2020 – 2023 wordt benoemd hoe belangrijk samenwerking en innovatie is voor het realiseren van een klimaatbestendig Utrecht. Hierbij worden specifiek de waterschappen, gemeenten, kennisinstellingen, organisaties en bedrijven aangewezen. De Europese Green Deal heeft invloed op hoe krachtig de aanpak van klimaatbestendigheid is in de provincie. In 2013 verscheen er vanuit de Europese Unie de Europese klimaatadaptatie strategie, dit heeft geleid tot nationaal beleid in de vorm van de Nationale klimaatadaptatie-strategie (NAS) en het Deltaprogramma. Amersfoort is deel van een Europees project dat gaat over waterbestendigheid, dat project heet SCOREwater. Om te zorgen dat er voldoende schoon drinkwater is heeft de EU de kaderrichtlijn water vastgesteld.

Raakvlakken:

- *Europese Adaptatiestrategie*
- *Kaderrichtlijn Water*
- *SCOREwater*
- *Europese Green Deal*